

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖLLE

Lausunto komission 1.7.2014 julkaisemasta teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamista koskevasta tiedonannosta

1. Lyhyesti lausunnonantajasta FACG ry

FACG:n tarkoituksena on pyrkiä vähentämään ja estämään tuoteväarennösten ja piraattikopioiden valmistusta, kauppaa, jakelua ja muuta levitystä. Lisäksi yhdistys pyrkii välittämään tietoa keinoista, lainsäädännöstä ja oikeuskäytännöstä tuoteväarennöstoiminnan ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi sekä luomaan tehokkaita vastatoimia piratismille. Yhdistys on perustettu 30.9.1998.

FACG ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää kantanaan seuraavaa:

2. Yleistä tiedonannosta

Komission tiedonannossa ”*Uuteen yksimielisyyteen teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta: EU:n toimintasuunnitelma*” esitetään Eurooppa 2020 –strategian mukainen, kymmenen kohtaa käsittävä toimintasuunnitelma. Tätä tiedonantoa täydentää strategia teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisesta ja niiden noudattamisen varmistamisesta kolmansissa maissa. Näillä toimilla pyritään varmistamaan, että EU:n nykyisiä teollis- ja tekijänoikeussäätöjä, myös yksityisoikeudellisia lainvalvontasäätöjä, sovelletaan ja tuetaan tehokkaasti.

Tiedonannossa esitellyn toimintasuunnitelman toimilla pyritään lisäämään valistusta sekä eri sidosryhmien välistä keskustelua ja yhteistyötä. Nämä ovat sellaisenaan kannatettavia toimia ja välillisesti ne todennäköisesti myös vähentävät oikeuden loukkauksia jossain määrin. Toimintasuunnitelma ei kuitenkaan sisällä oikeuksien tehostamista suoraan edistäviä toimia.

Tiedonannon otsikossa mainitaan sekä teollis- että tekijänoikeudet, mutta itse tiedonannon sisältö keskittyy suurimmaksi osaksi fyysisiin, teollisoikeuksia koskeviin oikeudenloukkauksiin. Tässäkin mielessä tiedonanto vaikuttaa puutteelliselta. Lisäksi tiedonannon johdannossa kerrotaan sen keskittyvän oikeuksia loukkaavaan kaupalliseen toimintaan, josta aiheutuu eniten vahinkoa. Oikeuksien toteutumista ja niiden turvaamisen varmistamista ei tulisi rajata koskemaan vain kaupallisessa laajuudessa tehtyjä oikeudenloukkauksia. Mikäli tällaisia ilmauksia ei voida poistaa, on niiden tulkinta ainakin jätettävä tapauskohtaiseen harkintaan.

3. Havainnot toimintasuunnitelmasta

Ensimmäinen toimenpide-ehdotus koskee valistusta. Teollis- ja tekijänoikeustietämyksen lisääminen ja oikeudenloukkausten haitoista ja vahingoista valistaminen ovat avainasemassa oikeudenloukkausten ehkäisemisessä. Ei ole kuitenkaan mitään syytä rajata valistusta koskemaan vain kaupallisessa laajuudessa tehtyjä oikeudenloukkauksia. Tämä lisäisi enemmän hämmennystä kuin tietoa ja antaisi kentälle väärän viestin ”ei-kaupallisten” oikeudenloukkausten sallittavuudesta. Läheskään kaikki eivät ymmärrä, että käyttäjälleen ilmainen sivusto voi silti mainosten avulla toimia kaupallisesti. Lisäksi perustelujen ensimmäisessä kappaleessa luetellut vahingot – kielteiset vaikutukset verotuloihin, laillisten yritysten kilpailukyvyyn heikkeneminen ja yhteydet laajamittaiseen rikollisuuteen – koskevat yhtä lailla kaikkia teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia. Myös tiedotuskampanjoissa viranomaisten, oikeudenhaltijoiden ja muiden sidosryhmien yhteistyö on kannatettavaa ja sillä on saavutettu Suomessakin hyviä tuloksia.

Toisessa toimenpide-ehdotuksessa esitelty asianmukaisen huolellisuuden noudattaminen koko toimitusketjussa on luonnollisesti kaikkien toimitusketjuun liittyvien tahojen velvollisuus eikä sen toteutumisen varmistamista voida asettaa pelkästään oikeudenhaltijoiden vastuulle. Kukin sidosryhmä, kuten esimerkiksi virtuaaliset kauppapaikat, vastaa omasta osuudestaan toimitusketjussa.

Kolmannen toimenpide-ehdotuksen osalta kaikki pyrkimykset vähentää internetissä harjoitettavan, teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavan kaupallisen toiminnan tuottamia voittoja ovat erittäin kannatettavia. Komission aloite kutsua maksupalvelujen tarjoajat, mainospalvelujen tarjoajat sekä lähettäjät vuoropuheluun oikeudenhaltijoiden kanssa on hyvä. Sopimukseen perustuva yhteistyö antaa mahdollisuuden reagoida nopeasti oikeudenloukkauksiin ja muuttuvaan toimintaympäristöön. Komission on varmistettava, että esimerkiksi tietosuojat ei muodostu käytännössä esteeksi tällaiselle yhteistyölle.

Kuudennessa toimenpide-ehdotuksessa esitellään ajatus maksunpalautusjärjestelmästä. Perustelujen mukaan maksunpalautusjärjestelmät suojaavat kuluttajia petoksilta ja niillä voidaan tyrehdyttää teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavasta kaupallisesta toiminnasta syntyvät rahavirrat. Nämä ovat lähtökohtaisesti kannatettavia tavoitteita. Vaarana kuitenkin on, että tällainen ”takuujärjestelmä” itse asiassa lisää kuluttajien kiinnostusta tuotevääreännöksiä ja piraattituotteita kohtaan, koska rahoja voisi reklamoida takaisin tekeytymällä petoksen uhriksi, jos tilattu tuote takavarikoidaan Tullissa tai ei muuten vastaa kuluttajan odotuksia.

4. EU:n strategia oikeuksien suojaamisesta ja noudattamisen varmistamisesta kolmansissa maissa

Kyseisen asiakirjan¹ liitteessä 1 luetellut, komission ehdottamat toimet oikeuksien suojaamisesta ja noudattamisen varmistamisesta kolmansissa maissa ovat sellaisenaan kannatettavia. Euroopan unionin tulee erityisesti edistää sitä, että mahdollisimman monet maat liittyvät keskeisiin teollis- ja tekijänoikeuksia koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin tai muulla tavoin varmistavat, että oikeuksien suojan sisältö ja laajuus on yhteneväinen EU:n kanssa. Tämän lisäksi EU:n tulisi kolmansissa maissa olevien edustustojensa kautta myös käytännössä puuttua oikeuksien täytäntöönpanossa ilmeneviin ongelmiin sekä auttaa oikeudenhaltijoita yksittäisissä ongelmatapauksissa.

Teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaukset eivät tunne maantieteellisiä rajoja. Poliisin, syyttäjien, Tullin ja muiden viranomaisten välistä, myös EU:n rajat ylittävää yhteistyötä on helpotettava teollis- ja tekijänoikeudenloukkauksien tutkinnan tehostamiseksi.

Helsingissä 8.10.2014

Suomen Anti-piratismiyhdistys ry

Jaana Pihkala

vt. toiminnanjohtaja

Yhdistyksen puheenjohtaja

Panu Siitonen

asianajaja

Yhdistyksen varapuheenjohtaja

¹ SWD(2014) 204 final: "Trade, growth and intellectual property – strategy for the protection and enforcement of intellectual property rights in third countries" COM(2014) 389 final